

De comeback van de COÖPERATIE

Twintig jaar geleden werd de coöperatie afgedaan als te ouderwets en te bureaucratisch. Maar ze is terug. Herontdekt als sociaal en democratisch alternatief voor de op aandeelhoudersbelang gefocuste bedrijven en de 'terugtrekkende' overheid. „Samen sta je sterker.”

door Ray Simoen

Spectaculair is de snelle opkomst van de coöperatie de laatste vijf jaar. Vriend en vijand van deze 'oude ondernemingsvorm' verbazen zich hierover. Want coöperaties waren toch wel erg 1950 en omgeven door een geur van boerenmest en ronkende tractoren. Niet passend in het moderne digitale tijdperk van snelle CEO's en marketeers. „In vijf jaar zijn er in Nederland maar liefst per jaar 300 nieuwe coöperaties bijgekomen. Niet alleen in de aloude coöperatiebranches als de land- en tuinbouw, maar op alle terreinen. In de energiesector, de zorg, de advocatuur”, zegt Ruud Galle, directeur van de NCR, de Nationale Coöperatie Raad voor Land- en Tuinbouw en hoogleraar Ondernemingsrecht aan de Universiteit van Tilburg. Galle weet waar hij over praat. Op tv en radio is hij een veelgevraagd gast om deze nieuwe hausse in de belangstelling voor de coöperaties toe te lichten. Vorig jaar tijdens het door de VN uitgeroepen jaar van de coöperaties publiceerde hij tal van artikelen en boeken om het belang van de coöperatie uit te doeken te doen. Niet zonder succes. „Bij studenten zie ik de interesse voor de coöperatie groeien.” In zijn woonplaats Nuenen stond hij aan de basis van de coöperatie, die een glasvezelnet in eigen beheer aanlegde. „We zijn zelf de baas over dit net.” De coöperatie is trendy geworden, meent Galle. Overal in de wereld

zijn mensen bezig met het oprichten van coöperaties of de diverse vormen ervan te verkennen.” De nieuwe interesse is volgens Galle een reactie op „de vertrouwenscrisis in de maatschappij”. „Mensen hebben geen vertrouwen meer in die grote financiële instellingen, die enkel op winstmaximalisatie op de korte termijn zijn gericht in het belang van de dividenduitkering aan de aandeelhouders en de gigabonussen voor directieleden. Genoeg hebben ze van die anonieme callcentra, die nooit de gevraagde hulp bieden.” Ook oud-Rabobankdirecteur Herman Wijffels ziet de comeback van de coöperatie als een reactie. „Mensen hebben er genoeg van afhankelijk te zijn van grote structuren, waar ze geen vat op hebben. Mensen gaan mekaar meer opzoeken om zelf zaken te regelen.” Galle spreekt dan ook van de 'democratisering van de economie'. „Decennia lang richtte men zich op de overheid, die alles moest regelen. Maar die overheid kan het niet meer en heeft er ook het geld niet meer voor. Ze trekt zich terug. De burgers worden meer op zichzelf te-

ruggeworpen en gaan nu zelf meer initiatieven ontplooiën: samen zaken aanpakken om tegen een rechtvaardige prijs de zorg, de leefbaarheid of energie geregeld te krijgen voor de eigen buurt, dorpsgemeenschap of belangengroepering. De coöperatie is een prima vehikel daarbij.” Galle geeft treffend het verschil in doelstelling tussen een coöperatie en een beursgenoteerd bedrijf weer. „Een beursgenoteerde verkoper verkoopt een zo dun mogelijke polis tegen een zo dik mogelijke prijs. In het belang van de aandeelhouders. Een coöperatie streeft ernaar om een zo dik mogelijke polis tegen een zo dun mogelijke prijs te slepen voor de leden van de coöperatie.” Bovendien heeft binnen een coöperatie ieder lid gelijk stemrecht en is ze gericht op permanente educatie van haar leden. „Iedereen beslist mee over de koers van de coöperatie. De leden houden het bestuur scherp en kunnen dit naar huis sturen. Minder kans op schandalen zoals bij beursgenoteerde bedrijven.” Maar de coöperatie is niet voor iedereen de meest geschikte ondernemingsvorm, stelt Anke Sassen

van Sassen Adviesgroep uit Heerlen, expert op het gebied van coöperaties. „Personen die voor snel scoren gaan of liever alleen werken, kunnen beter voor een BV kiezen. Je moet samen kunnen werken, niet uitsluitend voor korte termijn gewin. In een coöperatie heb je niks aan alfamannetjes of bokito-gedrag.” Het *Financieel Dagblad* wees op andere 'bedreigingen'. „De leden zijn gezamenlijk de baas, maar als ze zich allemaal met de uitvoering gaan bemoeien komt er niks terecht. Dat maakt de besluitvorming er niet gemakkelijk op. Verlies van slagvaardigheid is dan een dreigend risico.” De samen-sta-je-sterker-gedachte

“„In een coöperatie heb je niks aan bokito-gedrag”

Anke Sassen

doet vooral het toenemend aantal zzp'ers kiezen voor de coöperatie, meent Judith de Leede van de Ondernemerscoöperatie, die adviseert bij de oprichting van een coöperatie. „Door een coöperatie te stichten, proberen zzp'ers risico's op het gebied van werk, arbeidsongeschiktheid, pensioenen uit te sluiten.” Volgens Frans Sassen, die samen met zijn zus Anke, Sassen Adviesgroep runt, voelen opvallend veel jonge ondernemers zich aange trokken tot de coöperatie. „Jongeren weten dat een baangarantie voor het leven er niet meer inzit. Ook samen te werken binnen een coöperatie kunnen ze ieders capaciteiten beter benutten en staan ze samen sterker om de onzekerheden van de markt het hoofd te bieden.” Ook voelen jongeren zich aangesproken door het op stabiliteit en continuïteit gerichte karakter van de coöperatie, aldus Guul Smeets, directeur van Rabobank Heythuysen. Toch loopt Limburg, waar het vroeger wemelde van allerlei coöperaties, achter op de rest van het land. Limburg telt nu zo'n 139 coöperaties. In heel Nederland zijn er 5000 coöperaties actief. „Coöpera-

tie klinkt niet sexy in Limburg, al is er wel een stijgende lijn waar te nemen”, meent Anke Sassen. Ook speelt mee dat diverse vakgroepen en zelfs de Kamer van Koophandel niet goed op de hoogte zijn van de verscheidenheid aan coöperatievormen, zegt de Heerlense fiscaliste. „Het vergt veel tijd en kennis om mensen te adviseren over de voor hen meest geschikte coöperatievorm.” Mede daardoor bestaat er in Limburg veel 'koudwatervrees' ten aanzien van een coöperatie. „Men neemt onvoldoende de tijd om zich te verdiepen in de voordelen van een coöperatie. Zo ben je in geval van een faillissement in een coöperatie niet met je persoonlijk vermogen aansprakelijk, in een VOF wel.” Voor de horecaondernemers rond het Pancratiusplein in Heerlen zou een coöperatie ideaal zijn, meent Frans Sassen. „Via een coöperatie zouden ze een aantal zaken, zoals het aantrekken van artiesten en de bieraankoop samen beter en goedkoper kunnen regelen. Daardoor zullen ze beter in staat zijn om te overleven en een vuist te maken tegenover grotere partijen.”

